

Sygn. akt I C 789/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lipca 2013r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Maria Matyja

Protokolant: sekr. sąd. Dagmara Napieraj

po rozpoznaniu w dniu 1 lipca 2013r.

na rozprawie

sprawy z powództwa **I. S.**

przeciwko **(...) S.A. w S.**

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego (...) S.A. w S. na rzecz powódki I. S. kwotę 55.000,-zł (słownie pięćdziesiąt pięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od 21 stycznia 2013r. do dnia zapłaty

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie

III. zasądza od pozwanego (...) S.A. w S. na rzecz powódki I. S. kwotę 3.540,62zł (słownie trzy tysiące pięćset czterdzieści złotych i sześćdziesiąt dwa grosze) tytułem zwrotu kosztów procesu

IV. nakazuje ściągnąć od pozwanego (...) S.A. w S. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie kwotę 2.750,-zł (słownie dwa tysiące siedemset pięćdziesiąt złotych) tytułem reszty należnej opłaty od obowiązku uiszczenia której powódka była zwolniona

Sygn. akt I C 789/12

UZASADNIENIE

Powódka I. S. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w S. kwoty 77.000,-zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty oraz należnych kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powódka podała, w dniu 2 lipca 2010r. na skutek nieprzestrzegania przez właściciela Firmy (...) w M. S. B. przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie ręcznego demontażu dozownicy farszu (...) o masie 420 kg doszło do wypadku, w wyniku którego jej ojciec J. S. (1) przyciśnięty upadającym wysięgnikiem tego urządzenia do twardego podłoża doznał obrażeń klatki piersiowej wraz z pęknięciem serca, co skutkowało jego zgonem.

W dniu wypadku właściciel firmy (...) posiadał ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej prowadzonej działalności gospodarczej u pozwanego.

Za nieprzestrzeganie przepisów BHP i narażenie pracowników na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub uszczerbku na zdrowiu, został uznany za winnego nieumyślnego spowodowania śmierci J. S. (2) i skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Mrągowie z dnia 5 maja 2011r. Sygn. akt II 24/11.

Postanowieniem z dnia 9 grudnia 2011r. Sygn. akt I Ns 380/11 Sąd Rejonowy w Mrągowie stwierdził, że spadek po zmarłym J. S. (1) nabyła żona K. S. i dzieci M. P., I. S. i A. S. (1) każde po ¼ części.

Pozwany wypłacił powódce zadośćuczynienie za śmierć ojca w kwocie 15.000,-zł.

Niniejszym pozwem powódka domaga się dalszego zadośćuczynienia w kwocie 67.000,-zł oraz jednorazowego odszkodowania za znaczne pogorszenie jej sytuacji życiowej w związku ze śmiercią ojca kwocie 10.000,-zł. Powódka bowiem z uwagi na śmierć ojca była zmuszona do pomocy matce w spłacie zaciągniętych przez zmarłego kredytów.

Na rozprawie w dniu 12 kwietnia 2013r. powódka sprecyzowała żądanie pozwu w ten sposób, że określiła kwotę zadośćuczynienia na 62.000,-zł a kwotę odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej na skutek śmierci ojca na kwotę 15.000,-zł (protokół k 104)

Pozwany (...) S.A. w S. wniosło o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na jego rzecz należnych kosztów procesu.

Przyznał, że umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej jaka łączyła go właścicielem firmy (...) obejmowała odpowiedzialność cywilną pracodawcy za szkody na osobie wyrządzone pracownikom z sumą gwarancyjną 500.000,-zł

Pozwany nie kwestionuje zatem co zasady swojej odpowiedzialności za skutki zdarzenia z dnia 2 lipca 2010r. w wyniku których śmierć poniósł ojciec powódki. W toku postępowania likwidacyjnego wypłacił powódce kwotę 15.000,-zł tytułem zadośćuczynienia. Żądanie przez powódkę dalszego zadośćuczynienia w ocenie pozwanego jest nieuzasadnione. Ból po tragicznej śmierci ojca, poczucie straty i utrata wsparcia ojca są zdaniem pozwanego niewątpliwie bolesne powodują poczucie krzywdy i straty jednakże odczucia te mieszczą się w granicach normalnie odczuwanej żaloby i nie odbiegają od sytuacji innych osób które przedwcześnie utraciły rodzica. Wskazał też, że w chwili śmierci ojca powódka miała własną rodzinę, nie mieszkała z ojcem. Po śmierci ojca nie wymagała pomocy psychologicznej czy przyjmowania środków uspokajających. Zarzucił też, że zadośćuczynienie winno być odpowiednie i nie może prowadzić do wzbogacenia.

Odnosząc się do roszczenia powódki o odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia jej sytuacji życiowej na skutek śmierci ojca pozwany zarzucił, że miesięczne zarobki zmarłego były niewielkie. Był zatrudniony na podstawie umowy o pracę na czas określony od 21 kwietnia 2010r. za wynagrodzeniem 1.300,-zł brutto. Miał na utrzymaniu żonę i syna. W tych okolicznościach nie można przyjąć aby z tak skromnych dochodów miał możliwość wspomagania córki. Zarzucił też, powódka nie wykazała aby była zobowiązana spłacać pożyczki zaciągnięte przez zmarłego ojca, albowiem była to jedyna pożyczka zaciągnięta w (...)w lutym 2010r. w wysokości 10.000,-zł i była ubezpieczona w tym również na wypadek śmierci pożyczkodawcy. Dalsze pożyczki były zaciągnięte przez żonę zmarłego K. S., a konieczność ich spłaty nie skutkiem śmierci J. S. (1), a własnej decyzji matki powódki podjętej już po jego zgonie.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

J. S. (1) pracował w firmie (...) w M. na podatnie umowy o pracę na czas określony od dnia 12 kwietnia 2010r. w charakterze pomocy produkcyjnej w pełnym wymiarze godzin za wynagrodzeniem 8.30 zł brutto za godzinę. Jako pracownik tej firmy w dniu 2 lipca 2010r. podczas ręcznego demontażu i próby usunięcia z hali produkcyjnej dozownicy do farszu (...) o masie 420 kg doszło do wypadku w wyniku którego śmierć poniósł J. S. (1).

Właściciel firmy (...) za nieprzestrzeganie przepisów BHP i narażenie pracowników na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub uszczerbku na zdrowiu, został uznany za winnego nieumyślnego spowodowania śmierci J. S. (2) i skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Mrągowie z dnia 5 maja 2011r. Sygn. akt II 24/11.

(umowa o pracę k 10, protokół pokontrolny Państwowej Inspekcji Pracy k 11-20, opinia biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy k 21-30, wyrok Sądu Rejonowego w Mrągowie z dnia 5 maja 2011r. II K 24/11 k 31-32 i utrzymujący go wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 7 września 2011r. VII Ka 624/11 k 33-34 oraz akta sprawy karnej Sądu Rejonowej w Mrągowie II K 24/11)

Spadek po zmarłym J. S. (1) nabyli żona K. S. i dzieci: M. P., I. S. i A. S. (1) każde po 1/4 części.

(postanowienie Sądu Rejonowego w Mrągowie z dnia 9 grudnia 2011r. Sygn. akt I Ns 380/11 o stwierdzeniu nabycia spadku k 35)

Właściciel firmy (...) posiadał u pozwanego ubezpieczenie OC działalności gospodarczej z sumą ubezpieczenia 500.000,-zł .

W ramach tego ubezpieczenie pozwany po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego decyzją z dnia 24 kwietnia 2011r. przyznał rodzinie zmarłego J. S. (1) zadośćuczynienie w łącznej kwocie 75.000,-zł (25.000,-zł K. S., 20.000,-zł A. S. (1) i po 15.000,-zł córkom zmarłego M. P. i powódce I. S..

Powódka pismem z dnia 10 lutego 2012r. domagała się jeszcze zapłaty zadośćuczynienia w kwocie 75.000,-zł

(polisa k 36, akta szkody, decyzja o przyznaniu zadośćuczynienia k 39, pismo powódki k 37-38)

W dniu 23 lutego 2010r. na podstawie umowy pożyczki nr (...)J. S. (1)pożyczył od (...)we W.kwotę 10.000,-zł (kwota bez opłat i prowizji). Spłata tej pożyczki został rozłożona na 47 rat miesięcznych po 380,-zł z obowiązkiem zapłaty każdej raty najpóźniej do 15 każdego miesiąca. Pożyczka ta ubezpieczona na wypadek śmierci pożyczkodawcy i została w dniu 26 marca 2013r. rozliczona poprzez wypłatę odszkodowania przez ubezpieczyciela.

Po śmierci J. S. (1) jego żona K. zaciągnęła szereg pożyczek.

(umowa pożyczki zawarta przez J. S. (1)z (...)wraz z harmonogramem spłat k 42-51, pismo E.z dnia 26 marca 2013r. k 147, umowy pożyczek zaciągniętych przez K. S.k 52-75)

Powódka jest mężatką od 2005r. Od chwili wyjścia za mąż mieszka z mężem w miejscowości B. koło M.. Ma sześćioletnią córkę. Pracuje jako sprzedawca za wynagrodzeniem ok. 1200,-zł netto. Mąż pracuje okresowo na budowie. Uzyskuje z tego tytułu niewielkie dochody od kilkuset złotych rocznie do kilkunastu tysięcy. Jest środkowym dzieckiem z trójki dzieci zmarłego. Z ojcem miała bardzo dobry kontakt lepszy niż z matką. U niego szukała wsparcia i rady. Jego śmierć choćby przez to, że był człowiekiem zdrowym nigdy nie chorował była i jest dla niej szokiem. Od tego czasu jest nerwowa, często płacze zażywa ziołowe leki uspokajające. Unika kontaktu ze znajomymi, chodzenia na imprezy. Pogorszyły się relacje z matką, którą rzadziej odwiedza bo dom bez ojca nie jest taki sam. Zmarły ojciec miał również bardzo dobry kontakt z jej córką. Ojciec jej był tak zwaną „złotą rączką” dorabiał do wynagrodzenia za pracę świadcząc drobne usługi budowlano – remontowe lub ogrodnicze. W ten sposób niejednokrotnie dorabiał nawet kwotę równą wynagrodzeniu jakie otrzymywał za pracę w firmie (...). Pomagał w miarę swoich możliwości każdemu z dzieci, przez dawanie im drobnych kwot 50,-zł, 100,-zł lub robienie w podobnych kwotach zakupów spożywczych lub ubranek dla dziecka. Pomagał też powódce w wyposażeniu mieszkania między innymi przez wykonanie mebli kuchennych. Aktualnie ma do spłacenia dwa kredyty. Rata jednego kredytu wynosi 700,-zł , drugiego 230,-zł miesięcznie.

(rozliczenia podatkowe męża powódki k 116-146, zeznania powódki I. S. k 170-171 , świadków M. P. k 169 odwrót, A. S. (2) k 169-170, K. S. k 170, płyta CD k172)

Sąd Okręgowy zważył:

Roszczenia zgłoszone przez powódkę do zasady są uzasadnione i znajdują oparcie w postanowieniach art. 446 § 3 i 4 k.c.

Art. 446 k.c. określa podmiotowy i przedmiotowy zakres naprawienia szkody jeżeli wskutek tak jak w niniejszym przypadku na skutek uszkodzenia ciała nastąpiła śmierć poszkodowanego. Do kręgu podmiotów uprawnionych do żądania kompensaty należą osoby pośrednio poszkodowane, i są nimi:

- osoby, które poniosły koszty leczenia i pogrzebu zmarłego
- osoba względem której ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny
- osoby bliskie, którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środków utrzymania
- najbliżsi członkowie rodziny

Zobowiązany do naprawienia szkody jest podmiot, który według reguł danego zdarzenia ponosi odpowiedzialność deliktową za uszkodzenie ciała, a konsekwencji śmierci poszkodowanego.

Niewątpliwa w niniejszej sprawie jest odpowiedzialność pozwanego, na podstawie art. 822 k.c., u którego właściciel firmy zatrudniającej zmarłego posiadał ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej działalności gospodarczej. Pozwany swojej odpowiedzialności co do zasady nie kwestionuje.

Spór w niniejszej sprawie dotyczy tego, czy powódce się odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia się jej sytuacji życiowej po rodziców oraz zadośćuczynienie w żadnej wysokości.

Jednym z roszczeń zgłoszonym przez powódkę jest odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej najbliższych członków rodziny zmarłego, a określone w treści art. 446§ 3 k.c. .

W przeciwieństwie do utraty środków utrzymania pogorszenie sytuacji życiowej, o której mowa w powyższym przepisie, ma sens o wiele szerszy. Odszkodowanie z art. 446 § 3 k.c. obejmuje szkody, które nie ulegają uwzględnieniu przy zasądzeniu renty. Śmierć bezpośrednio poszkodowanego może bowiem wywołać bardzo różnorodne następstwa, można tu przykładowo wymienić uczucie osamotnienia i trudności życiowe dziecka pozbawionego troski i opieki matki, osłabienie energii życiowej, przyspieszenie choroby.

W najnowszym orzecznictwie dominuje pogląd, że znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, o którym mowa w art. 446 § 3 k.c., obejmuje niekorzystne zmiany bezpośrednio w sytuacji materialnej najbliższych członków rodziny zmarłego, jak też zmiany w sferze dóbr niematerialnych, które rzutują na ich sytuację materialną (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 24 października 2007 r., IV CSK 192/07, OSNC-ZD 2008/3/86; z dnia 16 kwietnia 2008r. V CSK 544/07, LEX nr 424335; z dnia 30 czerwca 2004 r. IV CK 445/03, LEX nr 173555).

O ile szkoda materialna jest możliwa do wyceny, to naprawienie szkody niematerialnej ze swej natury jest niemożliwe do ścisłego wymierzenia. Okoliczności te uwzględnia art. 446 § 3 k.c., przewidując przyznanie "stosownego" odszkodowania, bez bliższego wskazania kryteriów, które miałyby decydować o "stosowności" odszkodowania. Oznacza to, że określenie wysokości konkretnego świadczenia z tego tytułu należy do sądu, który powinien w tym zakresie uwzględnić wszystkie okoliczności danej sprawy.

Niewątpliwie wskutek śmierci ojca powódki w sposób znaczny pogorszyła się jej sytuacja materialna. Powódka jest wprawdzie mężatką i ma sześciolatnie dziecko. Ma też stałą pracę, ale uzyskiwane przez nią wynagrodzenie jest niewielkie na poziomie 1100,-zł, 1200,-zł miesięcznie. Jej mąż pracuje w zasadzie tylko w okresie letnim na budowach i uzyskiwany przez niego dochód waha się na przestrzeni ostatnich 6 lat od kilkuset złotych do kilkunastu tysięcy złotych. Jej sytuacja finansowa z całą pewnością nie pozwoliłaby jej na spłatę pożyczki zaciągniętej w (...)w dniu 23 lutego 2010r. Powódka nawet w swoich zeznaniach nie twierdzi, że tę pożyczkę spłaciła. Nie twierdzą tego też świadkowie M. P., A. S. (1) i K. S.. Należy jednak dać wiarę tak zeznaniom w/w świadków jak i powódce, że zmarły ojciec w miarę swoich skromnych możliwości wspierał ją choćby przez wykonywanie prac remontowych w mieszkaniu, robieniu drobnych zakupów spożywczych lub wręczaniu niewielkich kwot 50,-zł , 100,-zł. Wątpliwe wprawdzie jest, aby zmarłego ojca powódki nawet jeśli regularnie dorabiał do wynagrodzenia jakie otrzymywał za pracę stać było

na pomoc powódce w spłacie zaciągniętych kredytów i w tym zakresie zeznania w/w świadków należy uznać są całkowicie niewiarygodne. Należy jednak dać zeznaniom jej wiarę w tym zakresie, że okazjonalnie otrzymywała od niego niewielkie kwoty i pomoc w zakresie drobnych remontów co w sytuacji finansowej i rodzinnej powódki stanowiły dla niej bardzo dużą pomoc.

W tej sytuacji należało przyjąć iż kwota 10.000,-zł odszkodowania będzie kwotą stosowną, co skutkuje tym iż dalej idące roszczenia w tym zakresie podlegają oddaleniu.

Ustawą z dnia 30 maja 2008r. (Dz. U. Nr 116 poz. 731), a obowiązującą od 3 sierpnia 2008r. zostało wprowadzone odszkodowanie na podstawie art. 446 § 4 k.c. obejmujące uszczerbek niemajątkowy doznany przez najbliższych członków rodziny zmarłego w następstwie jego śmierci. Zadośćuczynienie jest dodatkowym roszczeniem którego osoby uprawnione mogą żądać obok odszkodowania.

Zadośćuczynienia za doznaną krzywdę może żądać pokrzywdzony od osób, które na zasadach określonych przez ustawodawcę dla poszczególnych deliktów ponoszą za nią odpowiedzialność. W niniejszym przypadku podstawą odpowiedzialności przedsiębiorcy w wyniku zaniechań którego śmierć poniósł J. S. (1) jest art. 435 § 1 k.c. Krzywda jaką doznała powódka jest normalnym następstwem czynu sprawcy w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. kreującego koncepcję związku przyczynowego między określonym zdarzeniem, działaniem, zaniechaniem sprawcy a powstałą szkodą (por wyrok SN z dnia 7 lutego 2006r. I PK 272/05 LEX (...)).

Stanowi ono formę rekompensaty pieniężnej z tytułu szkody niemajątkowej, doznanej krzywdy, a w szczególności cierpienia, bólu i poczucia osamotnienia po śmierci najbliższego członka rodziny. Celem zadośćuczynienia jest złagodzenie cierpień zarówno doznanych jak i tych które wystąpią w przyszłości. Zadośćuczynienie ma charakter całościowy i powinno stanowić rekompensatę pieniężną za całą doznaną przez poszkodowanego krzywdę. W tym kontekście krzywda jest ujmowana jako cierpienie fizyczne (ból i inne dolegliwości) oraz psychiczne (np. ujemne odczucia przeżywane w związku utratą osoby bliskiej, np., osamotnienie, tęsknota, brak troski opieki).

Reasumując zadośćuczynienie pieniężne o którym mowa w w/w art. 446 § 4 k.c. ma na celu naprawienie szkody niemajątkowej wyrażającej się krzywdą w postaci głównie cierpień psychicznych.

Pojęcie „sumy odpowiedniej” użyte w tymże przepisie ma w istocie charakter nieokreślony, niemniej jednak w judykaturze wskazane są kryteria jakimi należy się kierować przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia. Określenie wysokości zadośćuczynienia za doznaną krzywdę powinno się opierać na obiektywnych i sprawdzalnych kryteriach, kierować się jego celami i charakterem przy uwzględnieniu jednak indywidualnej sytuacji poszkodowanego. (por wyrok SN z dnia 12 września 2002 IV CKN 1266/00 LEX nr 80722).

Z uwagi na to, że zadośćuczynienie ma mieć przede wszystkim charakter kompensacyjny, jego wysokość nie może być określona w wysokości symbolicznej, lecz winna przedstawiać pewną ekonomicznie odczuwalną wartość. Jednocześnie przyznana suma pieniężna tytułem zadośćuczynienia powinna być utrzymana w rozsądnych granicach i dostosowana do aktualnych stosunków majątkowych w społeczeństwie, kraju, w którym mieszka poszkodowany. Najbliższym punktem odniesienia powinien być poziom życia osoby, której zadośćuczynienie przysługuje, gdyż jej stopa życiowa rzutować będzie na rodzaj wydatków konsumpcyjnych mogących zrównoważyć doznane cierpienie (por wyrok SN z dnia 29 maja 2008r. II CSK 78/08 LEX nr 420389).

Zadośćuczynienie winno być także stosowne do doznanej krzywdy oraz uwzględniać wszystkie zachodzące okoliczności. W szczególności winny być wzięte pod uwagę takie okoliczności jak nasilenie cierpień, ich długotrwałość, a także skutki śmierci osoby najbliższej na obecne i przyszłe życie pozostałych członków rodziny.

Jak wcześniej wskazano zadośćuczynienie nie może stanowić zapłaty symbolicznej, ale i nie może być niewspółmierne.

Powódka niewątpliwie bardzo mocno przeżyła śmierć ojca, z którym łączyła ją silna więź, darzyła go zaufaniem i zawsze miała w nim oparcie. Okoliczność iż nie korzystała ona z pomocy psychiatry lub psychologa, nie oznacza, że jej ból jest

słabszy a krzywda jakiej doznała na skutek śmierci ojca mniejsza. W świetle powyższego kwota 60.000,-zł w ocenie Sądu będzie odpowiednią kwotą zadośćuczynienia.

Wobec tego, że pozwany ubezpieczyciel przyznał powódce zadośćuczynienie w kwocie 15.000,-zł, zasądzona kwota wynosi 45.000,-zł.

Roszczenia przewyższające w/w kwoty podlegają oddaleniu.

Odsetki ustawowe zasądzono od dnia 21 stycznia 2013r, zgodnie z żądaniem powódki od daty doręczenia pozwu pozwanemu, które nastąpiło w w/w dacie (k 91).

O kosztach procesu orzeczono po myśli art. 100 k.p.c. rozdzielając je stosunkowo między strony stosownie do wyniku sporu.

O należnej opłacie od zasądzonych roszczeń orzeczono po myśli art. 113 ust 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych tj. Dz. U. z 2010r. Nr 90 poz. 594 ze zm.), obciążając nią pozwanego w wysokości wyliczonej w stosunku do uwzględnionego roszczenia, a której strona powodowa nie miała obowiązku uiścić.